

การเปรียบเทียบผลของการสอนทันตศึกษาระหว่างการใช้เพลงกับการใช้สื่ออคราบาจูลินทรีย์
ที่มีต่อพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

นางสาว อรวรรณ วรรณฤทัย

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ภาควิชาพลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-332-515-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A COMPARISON OF EFFECTS OF DENTAL HEALTH EDUCATION TEACHING
METHODS BETWEEN TEACHING WITH SONGS AND DISCLOSING AGENT UPON
DENTAL HEALTH BEHAVIORS OF PRATHOM SUKSA THREE STUDENTS**

Miss Orawan Wannaruetai

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Health Education

Department of Physical Education

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-332-515-8

อรรถกร วรณฤทัย : การเปรียบเทียบการสอนทันตศึกษาระหว่างการใช้เพลงกับการใช้สื่อข้อความ
จลนทรีที่มีต่อพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3 (A COMPARISON OF
EFFECTS OF DENTAL HEALTH EDUCATION TEACHING METHODS BETWEEN
TEACHING WITH SONGS AND DISCLOSING AGENT UPON DENTAL HEALTH
BEHAVIORS OF PRATHOM SUKSA THREE STUDENTS)

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ธานี ชวัญญุจน์, 209 หน้า. ISBN 974-332-515-8.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบวิธีการสอนทันตศึกษาระหว่างการใช้เพลงกับ
การใช้สื่อข้อความจลนทรีที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
และศึกษาความคงทนของพฤติกรรมทันตสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
ประถมณทรี จำนวน 94 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนทันตศึกษา จำนวน 30 คน กลุ่มทดลอง
ที่ 1 ที่ได้รับการสอนทันตศึกษาโดยใช้เพลงประกอบ จำนวน 32 คน และกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการสอนทันต
ศึกษาโดยใช้สื่อข้อความจลนทรี จำนวน 32 คน ก่อนการทดลอง 2 สัปดาห์ทำการทดสอบความรู้ สอบถาม
ทัศนคติ สังเกตการปฏิบัติ และตรวจคราบจุลินทรีย์ในช่องปากของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม จากนั้นสอน
ทันตศึกษาเป็นเวลา 4 สัปดาห์ ห้องเรียนละ 12 คาบเรียน หลังการทดลอง 1 สัปดาห์ เก็บรวบรวมข้อมูล
เช่นเดียวกับก่อนการทดลอง และหลังระยะติดตามผล 4 สัปดาห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาความคงทน
1 สัปดาห์ ใช้สถิติเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (t-test), วิเคราะห์ความแปร
ปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance), วิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียว (One-Way Analysis
of Covariance) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ ทัศนคติ การปฏิบัติ หลังการทดลองดีกว่า
ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่คราบจุลินทรีย์ในช่องปากเฉพาะกลุ่มทดลองที่ 2 ที่หลัง
การทดลองดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง ในด้านความรู้ พบว่า กลุ่ม
ทดลองที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยดีกว่ากลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้าน
ทัศนคติ พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05 ในด้านการปฏิบัติ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยดีกว่ากลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองที่ 1
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคราบจุลินทรีย์ในช่องปาก พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 มีคะแนน
เฉลี่ยคราบจุลินทรีย์ในช่องปากดีกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การศึกษาความคงทน พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยความรู้ ทัศนคติ การปฏิบัติ และ
คราบจุลินทรีย์ในช่องปาก หลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา พลศึกษา
สาขาวิชา สุขศึกษา
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิสิต อรรถกร วรณฤทัย
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ศ.ธานี ชวัญญุจน์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4083827527 : MAJOR PHYSICAL EDUCATION

KEY WORD: DENTAL HEALTH EDUCATION/SONGS/DISCLOSING AGENT/PRATHOMSUKSA THREE

ORAWAN WANNARUETAI : A COMPARISON OF EFFECTS OF DENTAL HEALTH EDUCATION TEACHING METHODS BETWEEN TEACHING WITH SONGS AND DISCLOSING AGENT UPON DENTAL HEALTH BEHAVIORS OF PRATHOM SUKSA THREE STUDENTS, THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. RAJANEE QUANBOONCHAN, Ph.D.

209 pp. ISBN 974-332-515-8

The research is aimed to study and compare the effects of dental health education teaching methods between teaching with songs and disclosing agent, upon dental health behaviors of Prathom Suksa three students and to study retention of dental health behaviors. The samples were ninety-four Prathom Suksa three students of Prathom Nonsee School. They were divided into three groups : the control group of 30 students, the experimental group one of 32 students, who had been introduced the dental health education by using accompanying songs, and the experimental group two of 32 students, who had been introduced the dental health education by using disclosing agents. Two weeks before the experiment, all three groups were examined their knowledge, attitude, dental practice and dental plaque : then they were taught the dental health education for four weeks for the total number of 12 periods. The data were collected one week later in the same way as of those before the experiment. After the four-week follow-up, the information for retention study was collected for one week. The data were analyzed by using t-test, One-Way Analysis of Variance, One-Way Analysis of Covariance, and Scheffe's method.

The results were :

1. The mean scores of knowledge, attitude and dental practice of all three sample groups after the experiment were significantly better than those before the experiment at .05 level. However, only the dental plaque mean scores of the experimental group two measured after the experiment was significantly better than those measured before the experiment at .05 level.
2. When comparing the differences between samples the differences after the experiment, the results showed that the knowledge mean scores of the experimental group one were significantly better than those of the control group and the experimental group two at .05 level. The attitude mean scores of all three sample groups were not significantly different at .05 level. Regarding the dental practice mean scores, the experimental group two was significantly better than those of the control group and the experimental group one at .05 level. However, Regarding dental plaque, the results showed that the mean scores of the experimental group two were significantly better than those of the control group at .05 level.
3. The result of retention study showed that there is no significant differences among three sample groups regarding the mean scores of knowledge, attitude, dental practice and dental plaque after the experiment and the follow-up period at .05 level.

ภาควิชา.....พลศึกษา.....

สาขาวิชา.....สุขศึกษา.....

ปีการศึกษา.....2541.....

ลายมือชื่อนิติกร.....อนิศา.....วรรณฤทัย.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....อ.อรุณรัตน์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร. รัชนิ ฐวัญบุญจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ของการวิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และเนื่องจาก ทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณ บัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาตรวจสอบ ปรับปรุง และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนสามารถนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สาขาวิชาสุศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ และให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัย และขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลปชัย สุวรรณธาดา, รองศาสตราจารย์ ดร. ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพชร และ อาจารย์ ดร.วันชัย บุญรอด ที่ได้คำปรึกษาในเรื่องรูปแบบและสถิติในการวิจัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ, คุณครูบุษยา ทองมี และคุณครูประจำชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประถมนันทรี ที่กรุณาให้ความสะดวกในการดำเนินการทดลอง และ ขอกราบขอบพระคุณมารดา บิดา และพี่สาวที่ได้ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณสุธาสินี เปรมอิสรรกุล, คุณกิงเกศ สุทธิศักดิ์ และ เพื่อนๆ ชั้นปีที่ 6 คณะทันตแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความช่วยเหลือในการตรวจ คราบจุลินทรีย์ในช่องปาก ขอขอบคุณ ครอบครัวทาส และคุณภัทรา ศรีสุวัฒนาสกุล ที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องเพลงประกอบการสอนทันตสุศึกษา และขอขอบคุณพี่ๆ น้องๆ และ เพื่อนๆ ที่ได้ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง

สถาบันวิทยบริการ

นางสาว อรวรรณ วรรณฤทัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ

บทที่ 1

1	บทนำ	1
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
	1.3 สมมติฐานของการวิจัย	6
	1.4 ขอบเขตของการวิจัย	7
	1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น	7
	1.6 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	7
	1.7 ความจำกัดในการวิจัย	7
	1.8 คำจำกัดความในการวิจัย	8
	1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนสภาพ	11
	2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทัศนสภาพ	28
	2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนประถมศึกษาตอนต้น	32
	2.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพลง	35
	2.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคราบน้ำจลินทรีย์และสีย้อมคราบน้ำจลินทรีย์	38
	2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
	2.6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนศึกษา	43
	2.6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสีย้อมคราบน้ำจลินทรีย์	48
	2.6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เพลงในการเรียนการสอน ..	49

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย 52
3.1	รูปแบบการวิจัย 52
3.2	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 54
3.3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 55
3.4	การดำเนินการวิจัย 63
3.5	การวิเคราะห์ข้อมูล 64
3.6	สถิติที่ใช้ในการวิจัย 65
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 66
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 110
5.1	สรุปผลการวิจัย 111
5.2	อภิปรายผลการศึกษา 114
5.3	ข้อเสนอแนะ 122
รายการอ้างอิง 125
ภาคผนวก 132
ประวัติผู้วิจัย 209

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ด้านทัศนศรภาพของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง	67
2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ด้านทัศนศรภาพเป็นรายข้อของ กลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง	69
3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ด้านทัศนศรภาพเป็นรายข้อของ กลุ่มทดลองที่ 1 ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง	71
4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ด้านทัศนศรภาพเป็นรายข้อของ กลุ่มทดลองที่ 2 ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง	73
5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ด้านทัศนศรภาพระหว่างกลุ่มตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ก่อนการทดลอง	75
6 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ด้านทัศนศรภาพระหว่างกลุ่มตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียว หลังการทดลอง	76
7 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยของความรู้ด้านทัศนศรภาพ ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการของเชฟเฟ่ หลังการทดลอง	77
8 เปรียบเทียบความคงทนของคะแนนเฉลี่ยของความรู้ด้านทัศนศรภาพ ของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างหลังการทดลองและระยะติดตามผล	78

- 9 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติด้านทัศนศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง
ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง 81
- 10 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติด้านทัศนศึกษาเป็นรายชื่อของ
กลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง 83
- 11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติด้านทัศนศึกษาเป็นรายชื่อของ
กลุ่มทดลองที่ 1 ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง 85
- 12 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติด้านทัศนศึกษาเป็นรายชื่อของ
กลุ่มทดลองที่ 2 ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง 87
- 13 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติด้านทัศนศึกษาระหว่างกลุ่มตัวอย่าง
โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ก่อนการทดลอง 89
- 14 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติด้านทัศนศึกษาระหว่างกลุ่มตัวอย่าง
โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว หลังการทดลอง 90
- 15 เปรียบเทียบความคงทนของคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติด้านทัศนศึกษา
ของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างหลังการทดลองและระยะติดตามผล 91
- 16 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติด้านทัศนศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง
ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง 94
- 17 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติด้านทัศนศึกษาระหว่างกลุ่มตัวอย่าง
โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ก่อนการทดลอง 96
- 18 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติด้านทัศนศึกษาระหว่างกลุ่มตัวอย่าง
โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว หลังการทดลอง 97

- 19 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติด้าน
ทัศนสุขภาพ ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการของเซฟเฟ่ หลังการทดลอง 98
- 20 เปรียบเทียบความคงทนของคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติด้านทัศนสุขภาพ
ของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างหลังการทดลองและระยะติดตามผล 99
- 21 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคราบจุลินทรีย์ในช่องปากของกลุ่มตัวอย่าง
ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง 102
- 22 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคราบจุลินทรีย์ในช่องปากระหว่างกลุ่มตัวอย่าง
โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ก่อนการทดลอง 104
- 22 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคราบจุลินทรีย์ในช่องปากระหว่างกลุ่มตัวอย่าง
โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียว หลังการทดลอง 105
- 23 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยของคราบจุลินทรีย์ใน
ช่องปาก ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการของเซฟเฟ่ หลังการทดลอง 106
- 24 เปรียบเทียบความคงทนของคะแนนเฉลี่ยของคราบจุลินทรีย์ในช่องปาก
ของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างหลังการทดลองและระยะติดตามผล 107

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 แสดงคะแนนเฉลี่ยของความรู้ด้านทัศนตสุภาพของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล	80
2 แสดงคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติด้านทัศนตสุภาพของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล	93
3 แสดงคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติด้านทัศนตสุภาพของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล	101
4 แสดงคะแนนเฉลี่ยของควาบจุลินทรีย์ในช่องปากของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล	109

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย